

‘Laat angst niet regeren’

Door wetten en regels zijn accountants checklist-goeroes tegen wil en dank geworden. Dat moet en kán anders, schrijft Tom Koning in zijn licht rebelse boek ‘De nieuwe kleren van de accountant’.

TEKST NART WIELAARD | BEELD SIMONE VAN ES

Stelt u zich eens voor. U komt bij uw huisarts om uw gezondheidsklachten met hem te bespreken. De huisarts pakt zijn checklist met honderden mogelijke aandoeningen, om één voor één vast te stellen of die aandoening wellicht van toepassing is. Dat kan uiteraard wel even gaan duren, want die aanpak is weinig efficiënt. Sterker nog: mogelijk bent u overleden voordat de dokter de juiste diagnose stelt. Gelukkig werkt het in de praktijk anders. Een beetje huisarts bepaalt op basis van zijn professionele inschattingen in welke richting hij het moet zoeken. Dat u een man bent, betekent bijvoorbeeld dat het in elk geval niet om een zwangerschap kan gaan, net zoals andere minder voor de hand liggende eigenschappen leiden tot een inperking van de mogelijke aandoeningen.

ZELF NADENKEN

Nu over naar de accountant. Volgens Tom Koning - Volendam, 32 jaar, zelfstandig en tot een jaar geleden werkzaam bij KPMG - is die in de praktijk van tegenwoordig veel bezig met het afwerken van checklists. Dat geluid is op zich niet verrassend. Steeds meer accountants

stellen immers dat hun vak ten prooi valt aan juridisering, met name door de hausse aan wet- en regelgeving na een aantal prominente boekhoudschandalen. Toch laat Koning een ander geluid horen in zijn boek ‘De nieuwe kleren van de accountant’. De checklistmentaliteit kan volgens hem namelijk worden afgeschaft zonder de regels te veranderen. Koning: “De regels zijn prima. Want de regels bieden de accountant namelijk wel degelijk de mogelijkheid om accenten aan te brengen in zijn werkzaamheden. Ter indicatie: het woord *consider* komt op 1.812 plaatsen voor in de International Standards on Auditing. Dat woord slaat niet op een checklistmatige aanpak maar nodigt de accountant juist uit om zelf na te denken. Om uit de mogelijke opties de beste te kiezen.”

AUDITING STANDARDS

Koning spreekt van vier ‘mogelijkheden om gelukkiger te worden’ die hij heeft beschreven in zijn boek. Een daarvan: “Een accountant beoordeelt risico’s en neemt op basis van die analyse maatregelen om zekerheid te krijgen. Daartoe staan hem, afhankelijk van de bron en het

karakter van de risico’s, vier verschillende methoden ter beschikking. Achtereenvolgens gaat het daarbij - ik citeer Auditing Standard 5 - om navraag doen, waarneming ter plaatse, inspectie van documentatie en het herhalen van procedures. In de praktijk wordt de bron en het karakter van het risico echter niet altijd meegenomen in de afweging over welke methode wordt toegepast. Men kiest te veel voor de zwaarste methode, ook als het bijvoorbeeld gaat om routinematige processen met lage risico’s. De reden? De angst om te weinig te doen. Dat legt een zware claim op de accountantscontrole.”

FALSIFICATIE

Koning heeft een gloedvol betoog over hoe de accountant op diverse onderdelen binnen zijn geijkte paden ruimte voor

'Ik wilde de volledige vrijheid hebben, daarom heb ik het in eigen beheer uitgegeven.'

interpretatie heeft. Falsificatie is er daarvan één. Koning publiceerde daarover eerder in 'de Accountant' (januari 2007). Wie zijn betoog aanhoort kan zich nauwelijks voorstellen dat accountantskantoren met zo weinig creativiteit te werk gaan. Dat het zó erg kan zijn. In zijn boek schrijft hij: "Het accountantsberoep zit in de knel door tijdsdruk, personeelstekort, de angst voor toezichhouders, gepercipieerd strenge regels en natuurlijk aansprakelijkheidsclaims. Angst kan ervoor zorgen dat mensen een veilig houvast gaan zoeken. Voor sommigen ligt dan het antwoord in uitgebreide checklisten, standaard controleprogramma's en databases vol met importeerbare voorbeelden van werkzaamheden in elektronische dossiers. (...) De nieuwe kleren van de accountant zitten te strak."

ROEPENDE IN DE WOESTIJN?

Het mooie van het boek van Koning is dat hij een alternatief biedt: hij legt in het boek helder, simpel en soms haast op het kinderlijke af uit dat een accountant wel degelijk veel vrijheid heeft om op een intellectueel uitdagende en creatieve wijze zijn beroep efficiënt en effectief uit te voeren.

U breekt met dit boek een lans voor een flinke innovatie in de controleaanpak?
"Ik zou het geen innovatie willen noemen. Eerder renovatie: het gaat om het terugbrengen van een manier van werken die de accountant vroeger - ik baseer dit op verhalen van sommige oudere collega's - wel hanteerde."

U bent in het boek opmerkelijk open over

Openbaar accountant

uw persoonlijke situatie. U was bijna overspannen als controleleider en daarvoor ging u nadenken over hoe u slimmer kon werken. Het ernstig ziek worden van uw stiefmoeder leidde ertoe dat u uw passie wilde volgen. Waarom schreef u dit boek?

"Omdat ik het niet kon laten. En ik wilde daarbij ook de volledige vrijheid hebben. Daarom heb ik het ook in eigen beheer uitgegeven."

Is het risico niet levensgroot dat u in de conservatieve wereld van de accountantskantoren een roepende in de woestijn bent?

"Ik zie het positief. Wat ik in mijn boek beschrijf is gebaseerd op de letterlijke tekst van controlestandaarden en wetenschappelijke onderzoeken naar het gedrag van accountants. Verder geef ik als zelfstandige trainingen over dit gedachtengoed. Eureko en Foederer DFK Accountants & Consultants zijn inmiddels klanten van me. Ik ben ook betrokken bij het vernieuwen van de post graduate opleiding aan de Vrije Universiteit. En dat iemand als Hans Blokdijk enthousiast is, is ook veelzeggend. Hoe dan ook: als het maar tot discussie leidt. Door over de verschillen van inzicht te discussiëren kunnen we leren van elkaar en in iedere situatie de optimale weg kiezen."

Een belangrijk argument voor de kantoren kan zijn dat de controle door uw inzichten veel goedkoper kan. Wat is het effect op de controlebudgetten?

"Dat varieert. Door goed na te denken is inderdaad een slimmere controle mogelijk. Waar accountants nu soms procedures herhalen kan bijvoorbeeld ook het doornemen van documentatie al voldoende zijn. Het vergt echter ook een investering om dit toe te passen: in het begin moet het team wennen aan de structuur van denken, daarna kan het leiden tot besparingen van wel veertig procent bij een goed georganiseerde cliënt. In sommige gevallen moet het budget echter juist met 140 procent omhoog."

'De nieuwe kleren van de accountant' is uitgegeven door Cygnus Atratus, het eigen bedrijf van Tom Koning. ISBN 978-90-812845-1-6. Te bestellen voor 44 euro via www.cygnus-atratus.nl. □